

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Animalibus libri I-XXVI - Cod. Aug. pap. 11

Albertus <Magnus>

[Reichenau], [15. Jahrh.]

Liber XIII; Tractatus I

[urn:nbn:de:bsz:31-87034](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-87034)

In maribus sicut sine comia inuenerunt h
igitur deca et na mebrora capite dicta
sunt

Deo gratias

dm ergo detata sut ano
bis mebra capite et disticta
sunt scdm formas pab v
mauz corp et reddite sut
cause singulor scdm modid
qui predicta est qui suffiat pnta specula
ca qn ea q hic dicta st qungit cu hys
q dicta sut Mebrud aut quod e p pmod
sub capite et stimat caput cu corpore
in qui vocat collid ex venome hnd q
colla e idem quod stimat qm an est
mebrud caput ad corpore stimat sic
dipm q tame h stimat magis p fiat
postius per spandiles et nervos colli
qui ceruice vacant qd ead p pna
pular pars collid vocat anior lute
que potius e via aeris i pua et abi
qui intrat p os magis p gntis nome
Et Collid aut sicut ia an dipm no
tam bz e aialid sed in quibz da sagne
hndbz quond caput nam e hre moty
p os pter que corpis motus Et id
quadrupedia no auata et volatilia pla
sola collid inuenit hre qn collo aut an
tius mai parte qn gntis habet nome
st ptes pmetes guttur trachea artia
que ead cana vocat Et est mebrud qd
dicit meri arabice gte ysofago Sed
q trachea e antior pars guttis ideo p
deup d e loquid Et ergo traco trach
ce p anhelatid sicut accidit ysofagi e
q abid hys em duobz indiget nial sin
gne hnd aere videlicet ab opaus in
trance ad refrigeru et abo p os et p
ysofagu intrante m stomachu ad mme
nd Et id vna istor usq ad os qtmua
appretat p trachea ergo e mtrora et
exicis acid ad ruff refrigeru accipi
raae Sut aut no omia aialia pulmoz
hnaa et hec est no hnt sicut p p
ysofagus aut e mebrud p quod ab i
trance m ventre p quod manifestu e
quod p qd aialid collid et pulmoz et
guttur no ht no idiget ysofago p

Incipit liber tredecimus aialud m qo
e de causa et na mebrora mebrora
tractatus primus de canna et ysofa
go et pulmone Ca. i. p. m. de canna
et ysofago et caus corp nallibz

talibus ordine membrorum per se sitis sto-
machi siue ventris dicitur per se sitis capi-
tu et non est nisi sitis pulmonis dicitur
aliqui per se sitis capitis siue coram media per tu-
frigoris aeris in pulmone venies indiget
tus dicitur per pulmonem propter quod apud se
membrum mediu quod sit sicut fistula et
canna in quo pium aut tper et peca p
ipm diuidat aut incontinuitates pulmonis
et in venas arteriales que puenit ad ipm
pulmo em diuisus e in duas ptes qn qpai
pulmonis e apertea et perfecta ut pfecta
sit introitus aeris ad ipm et exiit eius
Et p in sim siue argamid anhelita qpter
p dicitur cam e longid io etia accidit natio
q ipse ysofagus sit longus qm introitus
p sub diaphragmate et pualia sup ipm
et ysofagus et dicitur et una stomachi
cu ore p guttur ptingit ad ventrem est
aut sbe carnosae et neruosa hns exten-
sione ut dilatai possit ingressu cibi di-
lata uero siue canna e vena arterialis
aspera qpota ex arculus q in supus v
tingit ysofagu per coes p talioz ne
dilatacom ysofagi impediatur et ne mdu-
tant strangulacom mgluaco aliud Et
dicitur aut qpoint ut sit semp patula
ad ingressu aeris Et etia q no e tm p
anhelita Sed et qpt vacem q fieri no
pt m p pectus aere ad plidid pland
Vox em fit admo et leui siue plano
p tussid hec aut vena arterialis q canna
vocat m gutte disposita e qn ysofagu
ut phibeat aali receptae q debet
ysofago alius em postius in ysofagu
diuatur Et p at decabo cadit in uena
artiale q canna voca cu ca strangu-
lacom et firmitat et tussis et forte no-
tis qm mtriat in pulmonem et putrefit
a forte p anhelita cor extinguit Ad dicitur
aut e dicit canna de ma aque et hndi
potate pulmo em mteger e et claus
et nulla via ex canna pcedit ad ven-
tre cu tame hnditate potate in uentre
et vesicam recipi andama via aut q e

ysofagus pcedens ex ore ad ventrem ma-
nifesta e visu q supfluitas alicu et patet
ad uisum manifesta eore de uentre Similit
aut in uentre accidit siue manifesta humor
potate a uentre exire et no ex pulmone ad
huc aut manifestu e omniup q hnditas
potate m pms no recipit in vesica sed po-
tus pmo recipit in stomacho et uentre
et per ipm currit et floabilis fiat taly
et demde vadit de uentre in vesica et p
hoc pat q no per canna sed p meri vadit
in uentre ad huc aut ex fecu nigri om
potate pms colorat uentre stricorasa
supfluitas p quod manifestu e q vnu po-
tate uentre m gredit et no pulmone
ad huc aut aqua m uentre et stomacho
eant humore potate ex stomacho Et
omibus ergo hns patet q patet uent
p uiam stomachi q e ysofagus et no p
uiam pulmonis q e trachea artia Et aut
hoc ipm reprehensibile q loquim conde-
cendo p tam simi pulcor qui ex rone
no ofirmauit ea q dicitur Redeamus go
dicentes q vena magna arterialis eo q e
m pncipio guttis est sup q ex ore dicitur
fistula m mtriat ad ysofagu magno q
ex pta notumeto decu tibi in cam Et
io sagax e na m gemata et aptauit sup
orificiu ore receptoru et h e membru qda
sup radicem lingue osis m guttis supra
parte et voca epiglottis et h membru
no e mombz aialibz qnabz aialia sed
tm m aiali hnti pulmonem quod no squamo-
se pellis consistit Et hoc etia membru
e involuabilibus alas pennas hntibus
q talia ergo aialia quibz canas hnt tame
epiglotti sed in hns aialibz orificiu ipm
tame aperit et claudit p d m exigua
anhelita sicut malis claudit et appi
p epiglotti q e sup radicem lingue ne
aluis cadat in canna qm si negligencia
aial anhelauit amedendo uel patando
et cadit at decabo canna uel potu i
cana accidit grauis tussis et strangu-
laco forte necans aial Sicut ergo dicitur
supus optime m gemata e nata p
q ex ore m gredit sup q decurrit taly
ad ysofagu q in radice eius supus

exiit membrum claudens canna donec tri-
 bus pertransat motus in lingue et sic
 manus molendinarii ad masticand et mo-
 lendum alid in ore et quod remanet inter-
 dentes ut conterat facit lingua motu su-
 o Et quod descendit dicit vadit ultra canna
 nec comit error ab hoc tunc et apperit clau-
 sura canna clausura hinc animalia aut
 de quibus la ante fecimus mentio, tunc hinc
 membrum quod est epiglottis super radice lin-
 gue create et hoc attingit propter sue carnis
 plasticitate et duricie sue cuius hoc ead mem-
 brum si habet metalibus quilibet non de facile moue-
 ner velociter claudet et aperit canna eo
 quod sub eius est ex carne sicca et carne
 dura quod motus huius membrum multum impeditur
 Cuius enim metalibus et apperit et claudet
 ipsum canne orificium sine hoc membrum quod
 ipso quod indiget anhelitu Si enim esset super
 lingua esset ex carne dura et ipso sua
 duricie quod canna et claudet eam to e-
 piglota non indigent ista est ergo carne
 dispositio naturalibus collis hinc et ad dicta
 et ea quare quedam animalia hinc canna et
 epiglota et quedam non hinc in et subtilis
 ingemata et non apperit canna ab ac-
 cidentibus in firmitate Sed enim propter quod
 partem et mantia guttur et per cor partem
 et antia per totum in medio ista in quod ali-
 tudine vergit in sinistra Est autem cor prius
 ante et post ore motu et sensu am-
 i co Sensu autem et motu am-
 ab antia parte corporis ubi et cor pro-
 cor enim distinguit mediu quod est prius
 ante et sensu et motu et vltim ad quod
 archi per vltis cordis In autem pulmo sit
 flabellu cordis apperit ead pulmone co-
 in antia parte ubi et ipsum cor existit
 anhelitus autem est per pulmone apperit principiu
 caloris quod est in corde Si enim per calorem
 sunt principiu et vite et motu et sensu
 et incrementu Adhuc ergo calore expandit
 et nutrend anhelitus aeris prius vadit
 ad antia per totum et cordis Et quod vna
 acis et canna et epiglota in ingressu et
 egressu aeris apperit ergo canna et ep-
 glota esse dispositu cordis et esofago ut dicit
 hinc de aere qui intrat per canna pergit ad pl-

mona et ad cor sicut diximus Quod autem
 intrat esofagus vadit ad ventrem quod quidem
 membrum est nobilissimum et melius animalium quod
 non est aliud membrum nobilissimum phibet ipsum ut
 sit in parte superiora et tunc apperit et superius sine
 canna Si autem canna est in ipso illa canna
 nobilior est cordis ipso in parte superiora non in
 inferiora et mantia non in posteriora Et in dextera
 dignus est in sinistra

Si enim et digressio declarans
 nam et canna et modus quod canna

igitur aut nos multum diximus
 de na carne et pulmone et
 ma quod posuit anathemata
 ad firmitatem intellectum hinc
 quedam repetimus ut tunc dispositio corp fa-
 cilis intelligant Dico ergo quod quiddam sub
 capite est esofagus et canna quod aere ducit
 ad cor et ad pulmone Et principiu quidem
 carne et epiglota loquamur aut hinc de
 membrum huius partem quod sit in hinc per por-
 canalis sit ead malis animalibus quod hinc ca-
 nactes esofagus indigebat autem aial duobus
 ex tunc aere sit et nutrimto quod sang-
 hinc Et id non fecit ei ad vltim ista
 viam specialem Trachea et aptauit ad
 viam et loco illius in quibus animalibus est
 aliud membrum quod illi esofagus autem sit
 ad vltim nutrimto et in hinc quod non hinc esof-
 agum est aliud membrum quod illi Quia
 vero aut res subtilis est si trachea lata
 essent quanta partem planu superficie non
 dilata per facile sue debite et subtile
 aere nec vna posset amplius forame
 est strictu propter hoc facta est canna et
 culata duarum superficie sed esofago suf-
 ficit ut sit ex carne et membrana et
 molliadibus ita quod quod nihil temptat per
 ipsum claudat mollicie sua latea et sit
 canstingant in loco minore quod aut apperit
 nec est nutrimto duru sua pandositate
 et quod sit sua distantia et pandositate
 apperit ipsum in ipso transitu suo ad sto-
 machu Amplius autem eo quod membra nutri-
 tiva ex compositio ubi quod sit in ipso emittit

ex se odorem malum et fetidum. Ideo natura
inter spiritalia et mixta ordinatur. Diaphragma
est per canalem veniens aer purus in
corruptus non in mixto. In illo corpore male
Stomachus autem in fovea spiritalis eo quod in membris
pando suis est quod aer et spiritus motus est ad
ficus. Et eadem ratio quod stomachus habet cibum in
suis emittit spiritus ad omni pulmo aut
non in spiritu. Stomachus est in fovea pulmone aut
in fovea super diaphragma. Et hoc dicitur
superiore tracheam fecit suprafagum quod ali
exoret vapor in os et interfect aeris quod
ad pulmone ingreditur. Trachea et epiglottis
sunt in fovea angelica. Et epiglottis quidem
componitur ex quibusdam partibus dicitur quod
quodammodo trachea quod autem trachea por
tionem. Ita quod una est super aliam de se con
tinua sunt maxime uno parte aut quod inter
omnes symphysis est suprafago de ea quod vocatur
in notata et est medius circulus. Ab ipso autem
circulo est superficies quod tangit suprafagum et
non est cartilago sed membrana. Intus autem
est portio circuli cartilago et hec est por
tio que in notata pro nomine vocatur. Ista
autem cartilaginea figura circuli et
portio circuli hinc coapta sunt mem
bra plana sicca dura et est ipsa canna ex
multis partibus composita. Ea autem quae facta
est ex cartilaginibus est quod si fuerit ex
tibus mollibus aliquando ipsa sua mollietate con
cluduntur partes et clauduntur et inter
per anhelitus dicitur esse ut magis
custodiat animum. Eo quod est anticus
ingiture et qui madet in notata ex
tiora. Sua eadem durities uniat in emissioe
votis quod modum supradictum est. Compositum
autem ex lavis quibus membra et circulis
oportet ne homo doceat in aeris multa
et subita emissionem. Et tendit enim lavis
quiescentem et subito multum aeris sine difficul
tate emittit. Et multum autem oportet ut si
lesio accidat unum non propter hoc ledat al
terum. Et ut facilius pluet et moueat
Circuli autem portiones sunt superius in stre
to gutturis ubi tangit suprafagum ne in
pediat glutinam cibi. Comestio autem non in
gutturum aut in spiritu aere. Et suprafagus

superius clauditur quod transit bolus extensioe
em in fovea continetur superius clauditur autem in
a per cymbalarem de qua iam in fovea dicitur
membrana autem interior canne dura facta est
ut non defacili catarro ledatur aucto qui in
capite defluit et non ledat ab acume ae
ris ab anteriori corpore. In fovea autem
duos ramos dividit et quod pulmo duas habet
partes. Ramus autem canne in venis dicitur
pedunt ut in membris suis accipiant ab illis
Virescunt canas in pulmone ingrediendum
structa sunt ut spiritum continent in eis non emittant
sed dent arterias ut ipsa arteria possit
intrare sanguis aliter enim aial per punctum
sanguinem Epiglottis autem completur vitam et
sustentat respiracionem et intrat ea in canne
artificis est lingua similis lingue fistule
quod eadem lingua fistula vocatur. Et epiglottis
quidem apte quod in trachea arteria et
suprafago. Et quod in membris quod ad nutriendum
accipiendum exhalat epiglottis et quod in
sue cartilaginea et extendit membrana
et mustili et cooperit acymbalarem eo quod
quidem tobria sine canna symphysis est suprafago
stat in superficie palati in fovea super
radicem lingue. Et clauditur quod epiglottis
quod oportet ex partibus tribus quarum anterior
est similis fructo et interior est que dicitur in
notata et super ipsam partem quod in cymbalarem
appellatur. Cymbalarem enim in ped
tali sine fistula non quod in ista ligam
laxe. Et inter cymbalarem et nomine non
habetur sine in notata est quod in duplicem
Et cymbalarem sunt due fovee quare ipsa
intrant duo additamenta in notata quod et
quod in notata in pedtali quod quod in
epiglottis et quod dilata dilatare et ipsa
Et quod elevat cymbalarem emittit aer et
quod non leuat non emittit aer pro epiglot
tim autem est tangula sitis hinc laude. Vti
licet autem hinc ossis est ut nascantur supra
ipsum fila mustilorum epiglottis. De mus
culis autem satis in anastomata dicitur est
Pulmo autem a portio ex partibus venis
videlicet et arteriis non truncatis est
tertia pars portio sui et ramustili ve
narum non pulsantur hec autem animo in

plet caro rava mollis et aliquid alba
 ex multo q̄ in se suscipit aerem alia aut
 magis completa sanguine hinc hinc pul
 monē rava ut sugat aerē et digerit eo
 et supfluid ab eo expellat pulmo em̄ arat
 ad q̄plend' spūm sicut opar' rava ad q̄
 plend' m̄mentū habet aut pulmo duas
 ptes vna ad dexterā et alia ad sinistram Et
 pars quide sinistram ē duarū partū dextra
 aut triū capitulūter aut loquūdo vtilitas
 pulmone ē in respirando Inspiratio aut
 vtilitas et ut gemitu attrahat quod est
 necn̄ ad spūm et expellat quod ē supflu
 u vtilitas aut retentio aeris et ad cordis
 refrigerū et q̄ sufficit emissio fortis
 vocis hoc aut non fit nisi in aere retento
 Ad hoc aut defuit aer tenens q̄ aial va
 dit in loco secūdo et tenet spūm ne attra
 hat aerem corruptū Et est aliq̄ q̄n ali
 q̄ndū magis sub aqua Et est q̄n aliq̄
 eius ingrediens i spūm vitale et mutat
 ipm sicut res spūi maxime similes i
 q̄plexioe licet nō sit similes om̄o sicut
 erantētes putabant quiddā solū et simpli
 tem aerem posse mutāi in spūm vitalem
 q̄ tamē nō ē vni Om̄s em̄ alius tam
 spūi q̄ corpore ē sūb composita Et quia
 vapor spūis qui ex corde exhalat i pul
 monē nō p̄ decetū rectificāe spūm optz
 ipm expelli dicitur vero ramificāe i pul
 monē tamē quicūq̄ manū q̄plem̄to i spūi
 tamē Venē aut non pulsantes et pulsa
 tes q̄tānt pulmōis abacōe ex sanguine
 ex loco subili venētes a corde Carnis
 aut vtilitas ē ut repleat vacuitates q̄
 sūt inter nervos et venas quietas et
 pulsantes et ut sit vivet ramos nerve
 tane et h̄ ē caro rava aut acceptibilis
 sit aeris qui nō p̄tū marit ramos tane
 q̄i vno ead marit s̄bar et carne pul
 monis et hoc fit ut plus de aere tanq̄
 m̄thesum recipiat Constructa em̄ eius
 sūb i sūb pulmōis vivat ad acie finis
 oppressor talis em̄ sūb q̄ens est duobz
 motibus q̄tractionis videlicet et dilatacōe
 pulmo aut alb; est ut dicitur eo q̄ntē
 aer transt in eius sūb aer em̄ p̄ ē
 in eo dē dūmione aut pulmōis id dicitur
 sed tēraus h̄teris dicitur ramos nō ma

quam facit in spirando vtilitate sed est
 vtilitas subtractis venis q̄ venit ab epate
 pulmo et coopt' membrana q̄ sicut et ipse
 pulmo q̄ vtilitas et flabellū cordis
**Capitulum 3m et de digressio declarans
 nam v'sofagi et stomachi et cas et
 opar' coe coz**

v'sofagus aut opar' ex carne
 et tūc membranalibus q̄ p̄ m̄tū
 i membrans aut p̄ fila longa
 p̄ que facili attrahit edus in
 transglucōe hoc em̄ facili sit p̄ fila longa
 q̄n constrūit sup membrana aut opar'
 et alia membrana q̄tota ex multis fili' car
 tūtu que vivat ad expulsiōe sicut sicut
 panaciamū hanc aut duarū tūcū at
 tractōe q̄plet glūcōe Vomita aut q̄plet
 opar' coe tūcū tūcū em̄ aut filis vtilis
 sūe fili' eius p̄pter quod ead difficilior
 est et p̄t' ledit q̄ glūcōe Est aut lo
 tūcū m̄tū ut custodiāt melius et q̄n des
 cendit usq̄ ad dūmū p̄ndū q̄ta exspan
 dilūis non tolli sed darsi et hoc ē mōtū
 p̄ctōis et aliquid p̄transit ipm de
 clinat ad dexterā p̄pter vna venē ad ca
 put ascendens et p̄ca descendit sup
 quatuor p̄ndū residua p̄ctōis et
 p̄venit ad dūmū et tūc distendit
 ut ambiat totū supū s̄tōi orificiū p̄
 v'sofagi aut coz s̄tōi h̄ns supū ori
 ficū amplius et dūmū in sūb membra
 nis q̄ sit sūb orificiū in sūb et coz
 sūb ē medū m̄tū m̄tū inter duo illa i
 natura qua ad membranas m̄tū ipm
 et mollior membrana ipm ē p̄ncōs sim
 did stomachi et m̄tū ē p̄ncōs
 magis mollis ad huc Est aut amō p̄
 m̄tū s̄tōi dicitur Venēs q̄ coopt'
 lingua et m̄tū ois et m̄tū p̄tem
 v'sofagi et coz s̄tōi concavitare vivat at
 tractor et maxime vivat op̄gloē elcū
 do q̄n transt bolus vivat ead i t̄ra s̄tōi
 plano q̄n v̄tānt v'sofagus p̄desidū
 Corpus aut v'sofagi p̄ncōs est
 figurū m̄tū v̄tū dūmū et
 v'sofagi v̄tū aut ē ut p̄dm̄ coz
 rem sup̄ficiem meli' dorso applicet Est

ead duas tunc ita q mior h' vil
 los longos sine fila ppter attractom Ex
 tior aut h' laterales et trispartiles
 p' expulsiom d'ido aut ex hoc e' q' p'us
 e' attrahit qua' expelle' Et id longitudinaria
 s'nt miora et alla s'nt extiora In tunc h'
 extiori q'm s'nt quiddam fila sine quedam
 villa que uniant ad retentio' Orificia aut
 eius magis e' nervosum ut magis p' sen
 tiens et h' ibi magnos nervos quibus
 p'cipat mancom sua et fame decoq't
 aut tibi cu' calore nali h' sed est calore
 extioru' mebroru' q' s'nt epur et splen q'
 s'nt sub ipso q'm p' super ipm' esset oppri
 meret pondere ipso' Epur aut ad sus
 rames stomachi ambit et similit' splen
 ex sua longitudine Epur aut magis val
 de respectu splenis eo q' splen no' e' m'p'
 receptaculo vnius humoris qui fit in
 epate et id' aptuit orificiu' eius declinat
 ad sinistru' et epur sup' ipm' dilata' et
 amplari possit Et id' fundus eius est
 cu' epate quatuor ut aut splen ead' q'
 sibi sufficit accipiat amplius declinat
 orificiu' s'oi no' s'nt ad sinistru' sed ead'
 in suis aliquantulo alia aut meliore parte
 dextera et alior ad epur s'nt positu' in
 dextro et alius Splen aut in sinistro et
 in fimo Ryrbus aut est addit' et p'p'
 sup' h'om' intestina eo q' debiliora s'nt
 intestinis aliis aialibus Et abus h'om' s'
 magis indiget decore Et aut subalis
 ut sit leuis sup' ventre et e' sepositus ut
 custodiat calore ab antioi parte q'm sepid
 recipit calorem et retinet' cu' ppter visio
 statem qua' h' Similit' quibus aut est
 mebrana q'da p' myriach et post' musculi
 venas et ligamenta et sepid p' e' p' dorsi
 et postea dorsi et sub eo vena arialis cata
 de quibus ambus dicit' e' in anastora suffi
 ent' aschiana aut q'ama mictua coopt'
 et q'ingit ea ad m'ius ptes dorsi h' stimulat
 s'nt sup'us m'vafagnate et s'ud m'p'
 stimulat cu' anachys in fine undellect' v'
 potidors' q' v'cant' vulg' v'ia Et huius q'
 dem mebrana vtilitas e' q'is distinguit

inter mirach et intestina Et p'cipue fit h'
 ne musculi myriach b'placces ventris in
 p'diant' Dhuc aut vtilitas e' in myriach
 ut costringat meonatu' p' s'om' retentio' ipm'
 s'om' ad p'etere e'adid' et ead' mo' i' conatu'
 comp'nt' motus eius ad emittend' p'nd' m'e
 brana et p'dicta ligat' m'ra se' intestina
 et ligat' ea ad dorsi ita q' ad dorsi s'nt
 q' vni' s'nt aut eius capita q'omiant'
 cu' capitibus dyafagnate et ipa' q'ama
 antius Tunc d'edyafagnate coru' dorsi na
 fit' quoddam relictu' et re' s'ouid' ex mebrana
 et hoc diuidit' in duas ptes quaru' vna p'
 cedit ad id' quod d'corificio s'oi e' manifestu'
 et alia parte vadit' sub orificiu' ad v'cul
 tu' eius' orificij et ibi q'ingit' in vni' et
 illud postea coopt' s'om' et in vni' ipm'
 m'ela aliquantulo manvata et h'et' e' eis
 vtilitas ligat' ead' in sup' s'om' cu' m'isibus
 p'ibus quo s'nt m'ius coru' dorsi d'esp'
 duo vero duos p'dictas p'nd' cu' vno ra
 mo venas p'p'aliu' et alio mo' p'p'ali
 te' l'ia apta' et s'omat' pellis q' e' v'ndit'
 sup' stomachu' q' e' origo Ryrbi qui q'p'it'
 ex duabus telis subibus et seposit' Ryr
 bus aut coopt' stomachu' et m'et s'ma'z
 splen et venas m'fericas In v'oluo'
 aut m'oluit' stomachu' puenit' d'illa
 ptem q' cu' dorsi q'ingit' Et de ambus h'is
 in anastoma qua' p'mo istus s'ive libro
 postius l'ia e' d'etia' d'

**Capitulu' q'rtu' de d'is d'isp'oe m'ioru'
 m'q' et de na' et causa cordis**

vs ergo decollo et p'ibus
 m'ioris quibus de t'ama in
 delict' et v'sofago s'it de
 t'atis v'elinq' d'icere de
 aliis m'ioribus p'ibus q' potius p' aialiu'
 p'fectand' sanguine h'ntu' S'nt em' ita
 ra mebra m'quibus aialibus et m'quibus
 non s'nt licet loco quoruda' corp' alia q'
 dam s'nt mebra m'is q'entia ad v'enti
 bus et artibus mebroru' istoru' q' s'nt s'it
 cor et epur et huius Grauit' aut de
 motu' asserens o'ma' aug' p'p' et s'
 quere mebra e' m'amb' aialibus sed m'q'
 busdam latere p' p'uitate hat' aut

apparet esse extraneum ex hoc qd i multis
 animalibus sanguine hincibus in principio creatis qd
 sunt pua hinc membra appent ita qd distentur
 corda loro et copata qd acceptu vis sim
 trid diezo qd magnitudo cordis e quasi puctu
 videtur em in femine et locis formandis
 horu membroru et appne mra horu membroru
 valde pua non impediencia mma cordis qd
 e qntitate et hinc ead frap pater mabor
 sit qui e quasi formica sicut in ante hit
 deceptu hominis dicens hoc igit tam qd
 falsu dmissu dicens qd sicut dussificat vna
 membroru copnsecoru ppter quod multa ge
 bat ee membra copnora ita multaplex vna
 mioru membroru coigit multitudine et
 dussificat ead mualibus pdm qd diu
 sificat mada regie vite ipolo Membra
 tame mioru pdm perfectu forme sue ac
 cepta sunt muali sanguine hinc co qd plz
 dicitur membroru et acat et meste qd
 et mite co sanguine hoc aut significat ex
 hoc qd hinc membra mpuis no multu agnate
 multu sanguine mveit. Sic di mab tpa
 ee sue creatis equitate vade magna et
 pnapale mte hinc membra e mombz sang
 hincibus eius tam ia manbit dicens qd
 videlicet nom e ai sanguis muali sit
 qd mual formet vasa hoc ergo mgenio
 feat na cor. Sed em vena sunt vna sang
 uinis et sunt multe nec potat vna m
 trare corpus vnaq genaus erat facere
 hinc multitudine pnapu omu genaus
 em e ee mbroru pnapu vna qd multa
 Et em cor sit pnapu venaru ex hoc vi
 det qd vena exeit ab ipa et no tran
 sicut p ipm m m hinc hinc sic laciste
 dussificat. Nata aut creatio cordis p
 duriam ee co suba venaru et apm vi
 det de gne venaru m hoc qd vna sangne
 ee et spus dicitur ee cordis qd genis e
 adh qd sit pns et pnapu videt hoc
 idem iudicare qd loco em supoi et mual
 ee postea co qd nobilio mbroru natie ordi
 nat m homine qui nobilio e aial et m
 alijs pfectibus aialibus i quibz na po
 sicut cor m medio corpus m loco vbi su
 maxima e indigencia et vtutes eius
 equalit respicit extrema mediu aut co

pus dico h corpus quod concavit e m quo
 miora mcludit membra et eius splem
 e amio p que egredunt sup fluctate illa
 vero multa i alijs et alijs p aialibus pdm
 duersas cordis dissones nec sunt neta ad
 vita qd multa se conuientia epax et plene
 no hinc et id multa aialia qd p plud corpus
 vnuat ead post tractacom membroru dmi at
 opmati se pnapu venaru ee mcapite et
 rauerit et h est vna ee male da sui qd
 ponit multa pnapia ase m uicem disticta
 quoru pnapu quid em sensu ponit sm
 apur caput quod e m loco frontis. Sed aut
 sanguis sit mortificans qualitas et ca i mo
 bilitate et sanguis atissime accidit anteriori
 pti caput manifestu e qd ibi no pt esse
 pnapu vite locus aut cordis hinc ee
 dissonis sicut patet ex eis qd supius andra
 sunt. Adhuc aut sicut paulo an dicens ve
 ne transeut p alia membra corpus no per
 cor per quod manifestat cor ee pna pte
 et origine venaru eius ee signu e qd e
 grand ad sanguis receptum et spisse et
 dure carnis ad custodia eius quod e pna
 pud totus motus vitalis et aialis. Am
 plius aut i nullo amio mbroru e sanguis
 siue vna m m corde hinc. Sanguis ee
 qui e m alijs mbroru ee mvens et h sig
 nat qd sanguis exyt a corde sicut apn
 apio suo et m fundit. Venis. No em vna
 sanguis ad cor ex alio loco co qd apm e
 pnapu et foret sanguis et pna qd me
 broru quod e sicut vas recipiens sanguine
 hoc aut manifestu e ex hys qd supius
 declarata sunt et pbata m anatomia ap
 patet aut hoc ead ee mo genandis cor
 dis. Genatio em qd pmo appet sang
 nea mter omnia alia mbra et ipm e
 eius motibus pna appent detabilia et
 gtrstabilia p sui dilatacom et consticom
 Et vlt motus aialibus sensu ex illo mci
 puit et reuertit ad ipm. Admco aut hinc
 p pfectes pnapu pnapu em debet
 ee et ca alioru et plud debet ee et vna
 cu om pnapu et m medio partu co qd
 mediu e locus genior pnapu. mmedi
 u aut p que distancat e vna aquo

virtus expandit paronali in alia me-
bra sicut vni modo. Scimus autem quod nullum
membrum sanguinem de se habet sensum nec cadit
sanguis habet sensum et cor habet sensum app-
tet quod vni sit membrum in quo etiam est san-
guis sicut in loco et in vase. Manifestum
est quod omnis natura est quod radix et principium
sanguinis et vita sit simile utque ipsa pars
autem hoc non ex toto solum sed etiam per sen-
su. Cor enim est sicut quod apparet sicut in
pore embone in mero sic creatio et est
vni quod videtur sicut et mouit inter alia
membra motu animalis et vita eo quod ipse est
principium ne animalis sanguine hinc autem
testificat quod cor est in omnibus animalibus sicut
hinc per nos quos diximus. Nunc ra-
tionabiliter aliquis dicit potest quod cor sit prin-
cipium totius corporis nec principium sanguinis
quod non potest in loco qui operatur principio
et habet aliud membrum partem maius appoito
quod contrahit quod pleura sic quod est splen
in omnibus animalibus bone et perfecta creatio
contibus. Adhuc autem cor non habet latum
concauitatem ad sanguinem recipiendum sicut habet
cor sed potius sanguis qui est in epate
retinetur in uenis ad sicut aquosa ut apte
ut putand cordi et compleat et hoc non
retinetur etiam malis membris adque deuenit
in uenis. Adhuc autem per cor transit ve-
ne non autem per cor. Sicut autem natura sit sicut
omnes phisicas altera ipsorum membrum est
principium venarum et sanguinis. Et cor
non potest esse principium venarum et sanguinis
vel inquit cor esse principium sanguinis et
venarum amplius autem sicut membrum animalis
hoc autem et probatur per sensum sit in paulo
an diximus amplius autem sicut membrum animalis
quod magis membrum habet sensum habet sanguinem
et hoc est cor quod ipse est principium sanguinis
et mouentur esse sanguinem et sicut ex
sanguine autem ante omnia alia membra in
embrionibus amplius autem extremitas
superior cordis est acuta et magis dura
residuo cordis et disponit versus antea
pectus vniuersaliter enim loquendo quod partem est
in anteriori pectus ut de facili non in fr-
gidetur propter quod etiam circa pectus

expauca carne antius posterior autem ex
parte dorsi plus est de carne quod loco calidus
multo res primario indiget ex parte dorsi
Et omnibus autem ab aliis animalibus et ab homine
partem est in medio pectus sed in homine decli-
nat aliquantulum ad sinistram ut spectat pars
sinistra quod frigidus est eo quod epas est in dextro
et splen in sinistro ut ergo equalis sit
ut temperet deest caliditas et hoc quod cor
uergit ad sinistram est facta huius declinatione
cordis et hoc precipue est in homine eo quod
homo frigidior habet partem sinistram aliis
animalibus eo quod lati corporis est. Et cor epas
multum distat a latere sinistro sicut vni
quantitatis corporis sui. In omnibus autem prin-
cipium cor eodem modo est partem et in medio
sicut in animalibus aliis sicut diximus supra
Sic ergo dicitur est quare sicut cordis in
homine ab aliis apparet diuisum animalibus pars
autem occulta cordis quod est basis eius. Tappoc
capit et mouet est genus motus systoles
et diastoles et id est in eo multitudine magis
venarum quod eo quod omnes motus sit ab
eo et emittit a se virtutes pro uenas et
nervos et nervos et membra vniuersa et
hinc ad se sicut quod vult et propter hoc opus
proprie indiget cor magna fortitudine
sicut supra diximus in cordis anatomia
Et ergo cor in membris nata sicut autem
est in corpore in quibus est autem. Non autem in-
uenerunt in alio animalis corde os nisi in cor-
de equi sicut quod testatur apud expmto
se probasse et in quodam genere bouis sicut vac-
cas quod auferent germaute vacat. Et in
corde quidem horum duarum generum animalium quod
profecte sicut etiam quod os in uenit propter
corporis magnitudine ipsorum. Ego tamen et
multi expropter sumus quod os sepe inuenit in
corde cerui antiqui et in corde hominis
Et in cordibus multorum animalium licet non quod
in omnibus inueniat. Et in autem os in cor-
de inuenit constat quod partem est in corde
ad sustentand et confortand sicut in omnibus
corporibus in quibus ossa ponuntur. Amplius autem
in corde magnum animalis sicut duo tamen omnia
autem ventriculid apparet esse in corde animalis
eo quod est receptaculum puri sanguinis. Jam enim

Sepius diximus q̄ sanguis q̄ntū ad p̄fec-
 tionem suā et op̄letitudinem p̄mo debet ēē in
 corde amplius aut s̄are oportet q̄ p̄ncipia
 venarū sunt in corde et s̄ic dūc venae
 aquibus omēs alie p̄ncipiānt Venā vide-
 licet magna et ca q̄ vocat̄ or̄gā v̄t̄z
 em̄ istarū p̄ncipiū est dūc s̄arū venarū
 s̄cōm dūc s̄cōm quas in corpore dīstribuit
 et dēhinc id ante dūmō et itē postūis
 dicem̄ alia rememoracōis p̄dictorū factō
 Causa autē p̄pter quā p̄ncipia venarū s̄
 dūc s̄arū hēt ē q̄ sanguis ip̄e dūdit in
 duo ad ad m̄s s̄cōm duas ventriculos
 et ē clarus i vno et turbidus malio s̄cō
 q̄ cogit dūc s̄arū mēbrarū mēmetid
 p̄pter quod etiā duo loca sanguis m̄ifest-
 tant m̄istibz magni corpis eo q̄ hēt
 plus p̄nt et possibilia s̄ ad loca san-
 guis dīstinguenda q̄ alia eo q̄ corda ip̄o
 q̄petente hēt magnitudinē ad s̄omacōm et
 dīstinctōm ventriculorū melius autē m̄ta-
 lud aialud cordibus tres ventriculos cor-
 dis ēē cor videlicet comi s̄cō p̄ncipiū quē
 s̄omandi sanguis et duo extrema s̄cō s̄m-
 gulariā clari et m̄s clari sanguis s̄cō dū-
 m̄s manachama cordis et mventriculis
 istis q̄p̄t ēē magnitudinē q̄portōnatas
 In ventre autē dextro sanguis ē multū
 calidus et id etiā pars dextra calidior et
 plenior et agilior ē parte sinistra Sanguis
 ventriculi sinistri paucior et frigidior ve-
 triculi autē medij hēt sanguinem t̄p̄atū et
 qualitate et q̄ntitate et ē valde hūidus
 Talis em̄ debet ēē sanguis i mēbro et p̄n-
 cipū v̄t̄z et p̄ma v̄t̄z amplius autē
 cordibus ē dūmō q̄ assit̄ s̄cō nec t̄n
 illa dūmō ē q̄ntūata ad m̄tē s̄cō et
 q̄ntūacō eius q̄ q̄ngit̄ eo multū et dū-
 s̄s s̄cō paucior s̄cō dūmō assit̄ dūmō
 om̄ lūcture t̄n tamē v̄mō s̄cō s̄cō Inter
 aialia autē ea q̄ meliore et subtiliore hēt
 sensū magis hēt sensū magis hēt corda
 mētrū dūmō s̄cō s̄cō s̄cō s̄cō s̄cō
 cordibus hām̄ amplius autē corda aialud
 paucior sanguis s̄cō magis ex p̄ressua v̄t̄z
 ture p̄tendūa dūmō s̄cō s̄cō s̄cō s̄cō
 cordibus porcorū amplius autē corda
 dūmō s̄cō s̄cō s̄cō s̄cō s̄cō s̄cō
 et mollitiem et dūmō q̄m corda aialud

subtilem sensū hūia s̄cō mollia hūia autē
 cor magis s̄cōm q̄portōm corpis sui s̄cō
 timida et hūia cordi mediocri s̄cō magis
 audacia h̄ autē actiā nō q̄ngit̄ ex alia ca-
 n̄ quia aīl quod enorme h̄ p̄partōe q̄ntū
 totius corpis et p̄m calois et nō defluor
 in magnitudinē magna p̄m et s̄cō hūi-
 dido coquo cor s̄omabat p̄pter quod motus
 qui ē in eo calor nō implet ip̄m p̄pter q̄
 calor p̄m in magnis cordibz dēst̄at
 in sanguine ad p̄ in timora recurrenē cale-
 face non valet et id remanet frigidus
 Corda autē i magna q̄portōe sui corpis s̄cō
 in lepōibus cervis asinis hircis et mi-
 ribus et alijs similibz aialud timidis s̄cō
 ergo ignis modicus magis calefacit dāmos
 aut fornaces quas i magnas q̄ca ma-
 dicus calor nō calefacit corda magna q̄
 q̄ntū amplius autē modi motus qui s̄cō
 in corde calido in frigidant et lente s̄cō
 in magnis inq̄libz late dīst̄at et ex-
 pandit calor nisi ita sit q̄ ip̄e calor
 cor amplius v̄t̄z sua conavit tūc em̄
 corde nō enormi calido et s̄cō ventri-
 culi em̄ magni multo calō eos appiente et
 s̄cō vitalis maior est et forcor metalibz
 loas amplius s̄cō ergo omē cor calidū et
 s̄cō habet magnas cameras Cor autē
 molle aquaticū dīst̄at in s̄cō ex appōita
 causa h̄ p̄m talamos p̄pter quod etiā
 p̄mque non inveniē aliquod aial mag-
 narū ventriculorū cordis et magnarū ve-
 narū cōm s̄cō paucior omē aial p̄m ven-
 triculorū et q̄ntū et occulorū venarū
 cōm ē p̄mque cordis carnis i maiā
 p̄te amplius autē m̄ter annū mēbra
 m̄iora s̄cō cor ē q̄ nullū om̄ p̄ pa-
 ti dolorem articis aut lesōis violēte
 nec etiā magna dū pati p̄ in firmi-
 tem hoc autē rōnabile ē q̄ p̄ncipio cor-
 rupto i nullo cetera mēbra coadunare
 p̄nt ad vitam ad m̄dū et alia v̄t̄z a
 corde recipit Cor autē non recipit ab
 aliquo Significacō autē eius ut dixim̄
 ē q̄ m̄fectis aialibz nō p̄ apparuit in
 corde dolor aut in firmis aliq̄ s̄cō
 s̄cō lesōes malis mēbris m̄ioribus
 appent sicut in mēbz m̄fectarū s̄cō

apparent lapides aut volnera aut in fir-
mitates Similit' in epate aut pulmone et
similiter in hys q' videntur hys et p'cipue
pulmoni multe apparent in firmitates et
in vena magna q' terna vocat' frequenter
in firmitates sicut et sicut in firmitates sicut
et sicut in firmitates epate in hys aliq' n'gra
uitate sua cu' vena magna q' e' m'g' b' b' o' a' g'
per quod ead' cordi g'omiat' Nulla aut ac-
t' r'om' illas accidit cordi om' q' ante
c'p'inguit' qua' lesio facit m'p'o sicut ead'
accidit in cordis apostate hoc e' r'aus q'
acorde p'nat' m'c' r'icat' Sic ergo dicta
e' d'isposico cordis et e' p'pter quod cor no'
e' in quibusda' aialibus od'p't' aut no' p'tire
q' cor subtilis sicut et sicut e' ead' in
dicta' subtilior' op'ac'om' Grosse aut sicut
e' ead' grosse sicut et d'ec' e' m'p'ib'z
aie d'implus aut aialia mollia corda h'nt
ta capatoria sicut sicut de leu' mutant q'
cepta Dura aut corda h'nta sicut m'g'
quide' capata sicut ead' q' g'apuit' d'uc'us
tenent hys aut adhuc adierend' e' q' co'
habet duas auriculas q' lavant' m'co'
dis consuetud' et contrahunt' m'cus dila-
tatione Et auriculas illas e' in corde et sicut
q' due arce recipientes avas' venas
et dantes cordi q'ntad' oportunit' e' ei hec
aut facte sicut tenues ut sicut melioris
q'phensiois et occupac'is cordis et p'ur'
dure sicut ut difficulte' patient' contrahunt'
d'implus aut cor t'ib'at' sicut cu' suis vermi-
bus n'alibus et ad sua dilatacoe' Sicut em'
m'p'fundid' eius sanguis m'g'redit' q' ead'
ac' m'g'redit' m'p'fundid' eius Sic em' de
cordis n'a' et r'aus eius p'ntis dictu' e'
et si ead' q' hic dicta sicut q'inguit' hys q'
in anat'omia dicta sicut satis sicut n'a'
et d'isposico cordis q'ntad' spectat' ad p'n-
tem m'tenac'om'

**Ca. q'ntad' de ca' ortus Venas ab vno
p'ncipio quod e' cor in aialibus vel id
quod e' loco cordis**

Vnt' aut' hic cam' de venas
n'a' q' acorde orit' d'icend' est

Dicemus igitur de vena q' vocat' mag'
et de ea q' grece ortusij vel ador' t'ij vo-
catur abrahe qui articulu' aralnad' p'p'at'
grece d'icit' hec ergo d'ne p'mo sanguis
acorde recipit' Alie aut' am'es v'ne ab
ip'is orit' in p'p'itibus suis et r'ann'ficant'
v'ntis ab eis Jam aut' m'p'ntis d'ixim' q'
q' acc'is venas e' p'p' sanguinem Nunc
aut' m'tendim' d'ic' ead' q' p'p' q' iste ve-
ne facte sicut et p'pter quod causant' ab v-
no p'ncipio et p'p' quod ead' d'ividit'
R'onabilis aut' q' d'ec' huius d'ici p't' e'
q' om'is v'na aialis e' aut vna in actu
q' p'ncipud' et ca' v'ntis e' in ip'o p'pter
quod ead' oportuit' totius corp'is p'n-
cipud' e' vni' Et quo am'ia alia orit'
oportuit' em' e' vni' m'eb'ud' in quo
sicut m'p'mo fante et sicut e' ista v'ntis
et hoc e' vni' sicut m'om' aialis h'nt' e'
sanguinem p'tenac'ia et actu et malys
q' r'arent sanguine actu ead' e' ip'ud' sicut
p'mo em' calor n'ntus e' qui e' d'igesti-
us et terminatus maxime q' in p'mo
m'eb'ro in quo p'luat' v'ntis formatua Et
si quoda' aialia sicut actu frigida sicut
plura ex hys q' sanguine no' h'nt' t'ame'
potenac'ia e' calor terminas in m'eb'ro q'
e' loco p'mi m'eb'ri quod e' cor q' r'iacio
maxime et formatio no' p't' fieri nisi per
calorem qui aut' p'tenac'ia et actu e' est
aut' p'tenac'ia ad m'g' q'p'te aut' calor m'p'is
q' h'nt' sanguinem e' ca' effendi sanguine ca-
lidu' et h'ndu' q' e' p'ncipud' v'ntis et
sensus est ex vno m'eb'ro quo sicut cal'or
v'ntis id' oportuit' ead' cal'ore sanguis
e' ex vno m'eb'ro p'mo et id' et d'ic'ot'
et sinistra p'nc'is d'nos v'nticulos sicut
v'nt' m'at'ialibus h'ntibus sanguine g'raf-
sibilibus et in om'ibus huius aialibus sicut
ead' d'ic'ate alie d'ic' p'oms ante corde
lucet et post' et sup'ius et in sicut et
q'ntad' ad ant'ius in est nobilior' nobilior'
post'ior' Tame' vena magna e' nobilior'
ad ortusij q' vena magna p'ntis e'
sicut pl'urimos suos ramos in ant'iori
ad ortusij aut' sicut pl'urimos rann'fica

rones e paita mpostoi amplius aut
 vena in multis locis manifestat r omibz
 hntibus sanguinem illa aut manifestat in
 quibusda sanguine hntibus debilit qn sint
 valde macra et in quibusda omno occultat
 q carnosu sut et pingua Causa aut ppter
 q vena per totu corpus distribuit e qua
 sanguis est matia et abus corpus in hntibz
 sanguinem Et id apptz ipm p venas deferri
 in omes partes corpus In hys aut q non
 hnt sanguine e hene humor sanguis q ead
 per ea q sud loco venar p totu corpus
 oportet deferri Qualit aut exventre ti
 bat aial et ex quo p pme et ex quo pmo
 et quomo digom recipit abus heneq du
 in tractatibus vbi dixerunt q qualu plz
 melius sustentat ex sanguine sicut patet p
 anathamio q in antehicis sumis excutit
 ad pttut em sanguine movens ad totu co
 pus deferri si nutri ma nutremi vlti
 debuit corpus Sicut em facit hy q or
 tos ex vno irrigant fonte hys em duos
 aut plures pmo magnos canales a pmo
 fonte ducunt et ab illis alios canales
 pios multos in totu orad adhuc em
 in didacorde derivat vena magna et
 ortuq et ab illis multe vena p totu
 corpus sicut apparet in macilentis multu
 corporibus in quibus manifestos s vena
 in talibus em corporibus multu deficiat
 q no apptz m reticulatocis vna per
 quas defluyt nutrimentu venar sicut
 et in folijs vitis aut ficus et alijs folijs
 latis qn deficiat s non apptz m reticu
 tulatocis vna p q defluyt nutrimentu
 p totu corpus folij accidit aut movens et
 in canalibus aliqd simile qm sicut i canalibus
 et no fluente aqua adhuc remanent
 canalia cavata per q iteru et iteru aq
 fluat et sicut canalia pua oblitant
 luto quod sicut trahat aquas magna
 aut manet et concava et luto deleri no
 pnt Ita accidit vena q sicut canalia sa
 nguis et pue quidem implent carne q
 adipe ita q no quidem e m caro pa
 tencia in p vena et qn mactes carne
 ducit efficiunt vena actu sicut pns
 Magne aut defientes nutrimentu quod e
 sanguis vel humor qui e loco sanguis

ppter quod etia sine carne no p e
 melius per quod currit sanguis et in me
 bris quidem carnos no manifestam vena
 pue sicut neq in fluxibus aque pui mai
 festant canales sicut pns diximus m ex
 trahat matia opilans canales illos Vena
 aut omes pcedunt m corpore in magnitudi
 ne ad puitatem et quo plus extendunt
 m corpore eo plus angustant et implent
 spissitudine sanguis et extremitas corp
 erit supfluitas aquosa q sudor vocat p
 quod sudor ut sicut no fit m p q
 quid apptz calefit corpus et ex calore ap
 peruit orificia venar et tunc spissu san
 gnis retinet s aquosus defluit et ho
 e sudor aliq aut aliq sudor sanguis p
 malicia aploxioms sicut em horu corpus
 patit et laxat ad fluxu orificiu venar
 et sicut sanguis corp valde hudo aquosa hu
 ditate et debilitate dolens venar qui de
 catio et m pssare debuit sanguine debili
 tatem aut calor q suffocat asupfluo abo
 qn ex calor mactus agit melius multu
 no decoquit ipm et tunc remanet aquosa
 Si em decoque sufficient spissus efficit
 Sudoris ergo sanguis ca e calor pms
 agens in multu abo aquosus multitudine
 aut abo respad calois duobz e mois qnta
 tate videlicet et qualitate aliq em bo
 nis e abus sed sua qntitate impedit ca
 lorem ita q no sufficient digitur et
 tunc sudat corpus eo q nimis nutrit
 mpleto nutrimento Qualitate aut m
 pedie qn licet moderato sit abus tam
 duricia vel malicia alia obstat digori
 ita q no decoquit et iteru indigestu mco
 parat melius et tunc condant melius
 amplius aut vna sanguis p ample val
 de et sanguis e subtilis et id decursu
 sanguis p eas sine dolore et gravitate
 sicut m corpore sicut fluit sanguis ex
 vena qn mimit amplius aut vena ma
 gna et ea q vocat ad ortuq alicubi
 mutat loca sua q sicut diximus et mult
 aut admittit reticulati ut sic totu
 corpus retineat et sustentet ex tnsae
 sua ad pedes et manus sicut aut tunc am
 ple et ramificant et pcedit vna pars

apostoli ad antius Et alia pars ab antio
ri ad postius et alibi generat ad omni
loci sicut accidit corporibus q involuit
ad interem Sic em accidit quolui venis
oplicato co q e postius reme applicato co
q e postius ad antius et co q e antius q
plicato ad postius Et simili accidit vena
p corde ad supiora ptenst hec em vena
complicato et qualis sepant ab invice no bn
ophendit ms per anathomid q in antio
hinc sine finis exeat Vbi etia dicitur
dissim hinc nalem mebrora am Sus
ficiat aut aut qd dicitur hic de vena
et corde cu hac quod in sua anathomie
detrahi e

**Cary 6° de ca pulmonis et nalibus
accidencibus eius et de epate et splene
et corp nalibus accombus**

Consequens e aut dictis p
tractare de natur hanc
mebrora interior p modum
stom que detrahi e de
anthesis dicamus ergo de pulmonis loq
tes q aial gressibile sanguinem hinc habet
pulmonem et hoc nrm e co grandis
q indiget refrigeraco p mspiraco ma
gis aut pulmone indiget aial hinc sang
co q maiore aly aialibus hinc calorem
aial aut carens sanguine no hinc pulmo
co q non sufficit ei hoc quod euenit sibi
despu nali qui mipsa pulsat in frigidat
tione aial aut spirans in frigidat per
spirat aerem qui ingredit mipsa qd
quod etia hic dicitur pulmone hinc qd
sibilia pfecta omni pnae dicitur et io
etia p hinc hinc pulmone hinc aut solid
gressibilia spirant sed etia quedam aquosa
sicut delfing et balena et cetus et simili
aial magnis quod e degne malacie et
lupi marini qui attrahit aere q omniat
trahit aerem et magna p carpo multa
etia sine et aquosa et gressiva q andelig
manent maqua in maui pte tempis se
et multa gressiva p aliam maqua hec
em omni p ne quis et h pma pna
sicut gressiva et gressibilia et pna et
ipm e completis quod dicitur ante ipm co
q refrigerat vna vitalis q e m corde

Et aut pulmo instam siue organo orga
nico alio mebro subiuens pncipud em
motus pulmaris est m corde et e paratq
se ut ampliat pssit qm aer attrahit mte
in ipm pntem aut h accipiendi aerem
eo vacuitate poroz et eo mollice sua et
magnitudine sue sbe Et ideo cu m flat
plenus aere no inflat multo oleuat et
io no pnt aliquid mebrud pulso aut
cordis papue in homie accidit co q pas
siones timoris et spei et gaudij et tristi
tie magis mouet cor homis quod alio
aialud Et io licet pulsus sit m omibus
aialibus in dre pulso no ita manifestat
in aly sicut in homie Gohus ergo gelu
q pulmo e flabellid et organice desuice
pulsu cordis et mspiraco amplius aut
mpulmo aialud magna e valde dulps
Quedam em aialia hinc pulmone sang
neu et magnis Quedam aut hinc va
tiu et gtmitt sine pnae ut m plibus
aut aial genans aial sibi simile hab
pulmone magnis respad sui corpus et
muli sanguis pter sue nature et pplex
ioms calorem Pulmo uero aialis ouas
e pnis et siccus et multo m flari pt
et tuncstere et simili e m aiali qua
drupede et ouanti sicut m tortuca et
lactea et sibi simili Et simili est et
mgnis auud Gens em auud hinc pulmo
grauis sine porosid sicut pnae q de fa
cili effiat multa ex pauca aq et pauca
ex multa qm dissoluit et fit aq pul
mo ergo hinc aialud e pnis ad modum
tele ptorquod etia acc mo auu pna
sicut et apatu longo pnt abstinet
p pauca calore m copibz eay ex
hinc m frigidant aut metus ex motu
pulmois cuius motu dilatacois multo
in frigidant acis ab exteriori ad interiori
deducit Aug et pgnm e q hinc aialia
pna sunt qnitate sunt et breuia copoa
hnaa Calor em causa e mementi et ma
gnitudinis et ronabile e pna et que
pni sunt calois et ad defectu calois se
quitur etia defectus sanguis qui est
materia mementi et magnitudinis Ca
lor etia e qui rectificat et erigit cor
pa aialud et pte calore melis ter

immantem suad humidum omnibus calidibus
 aliorum animalium solus homo est erectus et rati
 corporis nec talia animalia possunt manere nisi
 libero et refrigerante aere propter quod ut
 impluibus non manent in lapidibus aut
 fissuris terrae animal generat animal quod pe-
 des habet et recte ambulat super ipsos mu-
 axes aut secundum sua genera non recte am-
 bulant sed potius totidem pedem posteriori
 a media reflexione curru curvis trahat
 intra universalem aut lapidibus propter in-
 spiratorem pulmo est creatus a deo propter
 scire quaedam membra membra sunt divi-
 sa in duo quaedam aut non divisa aut
 dico quod dividit loco et subiecto et inte-
 gra et divisa tenentur voco quod subiecto
 sunt quibus forte quaedam signa divisionis
 sunt in eis sicut cor et pulmo de qui-
 busdam aut dubium sicut de hepate quod
 multas divisiones ad invicem stimulat
 Ita quod unum videtur quod aut scindit quod in
 tiora membra aliquo modo sunt duplicata Et
 quidem illud est quod corpus secundum membra sua di-
 visiones in duo dividit in suis videlicet
 et superior et ante et retro et dextram et
 sinistram Et deo operatur et quod quolibet
 membrum secundum aliam divisionem in duo dividi-
 tur vel in plura et erga seipsum in esse duplicata
 Et haec de causa dictum est ipsum etiam cor plu-
 res habet ventriculos pulmo etiam in cere-
 bro animalia animalia generat in duo dividit
 quod etiam quidam operatur per talia animalia
 duos pulmones habet Et diviso quidem rem-
 manifesta est et videtur sed in hepate et sple-
 ne dubium Et haec huius est quod multa opera
 quod splen est epa quoddam in pura Et tali
 operante diviso et dicitur in animalibus ple-
 nem habebit animalia aut quod aut in
 toto splene caret aut habet splene valde
 parum sicut sunt quae inveniunt
 diviso in duo et maior pars divisionis
 est in dextra minor aut in sinistra Et
 sicut haec pars diversarum manifestis est
 et ad usum haec aut non omnibus manifestis
 equaliter animalibus nec est in una et eade-
 mae equaliter est in quolibet regione sed
 quibusdam et aliquibus locis inveniunt divi-
 di epa et in quibusdam non sicut ferunt
 dicitur de his connotis grece vocati de his

quidam operatur sicut quod duo heat epa sicut
 et quiddam pistes et ceteri similitudine dicitur duo
 capita habet Amplius autem quod splen caput
 est in dextra oportet in sinistra esse splenem
 sicut dicitur in dextra et sinistra maxime
 cause divisionis membrorum corporis quod sunt
 sub parte sine divisione amplius aut
 creata membra maior cum venis et vasa
 quibus ipsa membra ad operationem subligantur
 sicut cordis quibus grossis quibus naves et
 postea ligantur ad anastomosis huius aut ligamenta
 sunt in partibus venarum magnis extensis et
 vena magna ad epa et splenem haec est
 duo membra sicut sicut quiddam clandestine
 reparatur quod videtur et saluat in eis totum
 corpus Et vena ergo magna procedit ad
 epa et splenem et ad unam partem maiorem et
 vena quae exeat vena magna non procedit
 nisi ad ista duo membra in mediate amplius
 aut in partibus parte corporis sunt tenentur ad quos
 procedunt vena plures non ex vena mag-
 na sed etiam ad dextra et sinistra est
 aut due vena quarum una vadit ad dextra
 dextra et alia ad sinistra Epa autem et
 splenem quibus stomacho quod potentia habet
 decoquendi cibum eo quod sunt ex sanguine
 licet enim vas intus sit splenem in exterioribus
 quod sunt in partibus habet calorem vivacem ad cibum
 digerendum eo enim quod habet ista membra calorem
 decoquunt cibum tenentur vero sicut ad calan-
 dum superfluitatem humidam quae currit ad ve-
 sicam ista ergo membra tenentur in cor-
 poribus animalium Cor enim et epa propter
 principalem calorem qui est in eis oportet
 enim interiora animalis esse sicut fontem in
 quod sit calor naturalis Et oportet quod ille ca-
 lor sit diffusus in his duobus membris eo quod
 ille calor regit totum corpus sicut princeps
 regit regionem quae est regnum ipsius Epae
 autem est aliud decoquendum et dirigendum
 ergo animal habet sanguinem indiget his duo-
 bus membris propter quod huius animalia cor
 habet et epa animal autem spirans etiam
 indiget membris quod est pulmo Splenem vero
 in corporibus animalium est accidentaliter et
 non naturalis quoniam non omne animal habet nec est
 ad operationem principalem Est enim vas

supfluitatis melancholicæ assilati vastis
aliarum supfluitati ventris et vesicæ q̄
uis supfluitatis plenis utilitatem hanc
quā supfluitas in anasarca assignatur hanc
autem dicitur pleni in quibusdam animalibus valde
pius est et precipue in aibus calidi ven-
tris sicut in columba et accipitris et milis
Similiter autem accidit animalibus quadrupedibus
aquantibus et similibus in melle animalibus tor-
tois et squamosis et vesicæ carent et
pissimos et fere nullos hinc plenes eo
q̄ supfluitas melancholica q̄ est in eis p̄ car-
nem dicitur implere et squamas. Sicut
autem in hincibus magnis plenis attrahit
ex ventre per epas supfluitatis inter
hincibus p̄ decoquit illud eo q̄ vitæ eis
est ex sanguine feculento melleo. Contem-
git ead aliq̄ q̄ epas ex ventre inter
trahit humiditatis et tunc ead p̄ accidit
desiccationis ventris et ead durici et
opilationis plenis p̄pter aggregacionem
melancholicæ humiditatis in eis similibus autem
durici ventris accidit in eis in genibus
p̄pter quod in eis humiditas aqua separata a
ventre p̄ter relinquitur ferat quod ead
re p̄ intestina non p̄t. Si autem fuerit hinc
supfluitas mellea pauca niloto generacionis
pauca humiditas in aliquibus animalibus tunc
erit in eis pleni valde pius sicut in
pissibus in p̄ssid ead genibus ead aliquod
ventre animalis quod hinc pleni ad eo pius
q̄ quasi p̄gnis p̄ctale videtur hoc idem
accidit quadrupedibus ouantibus sicut et
aibus et pissibus eo q̄ horum plenes va-
de p̄t invenit amplius autem vitæ
plenis ead vitæ stri carne dura sicut ead
venerunt vitæ ead pulmonis mollis ead et q̄
causa sicut porosa pauca digens. Sed
plenis et vitæ creatio ead carne hinc
dissipans p̄dicitur ergo animalia plenes hinc
pius eo q̄ supfluitas mellea q̄ est in eis de-
clinat ad corpus carum et squamas sicut
in aibus declinat ad pennas et phanas
et alas. Sed in aliis hinc vesicam et pul-
monem sanguineum hinc pleni vitæ
p̄pter eam q̄ dicitur q̄ videtur q̄ omnia

declinatio melancholicæ que a actu humida
declinat ad ipm amplius autem pleni ead in
similibus sicut eo q̄ natura partium similibus
vlic est frigidior et humidior. Omni quod p̄
ead contrariis in corpore p̄mibus dicitur
et attrahit p̄m aliquod gome animalium
elementorum sibi hinc. Sicut ead dicitur est
similiter sicut calidum et frigidum et hec
de partibus corporis sunt elementa prima cor-
poris p̄m modis que iam in aliis locis
dicitur.

**Capitulum septimum et de digressio decli-
nans intellectum cor que decipit et
plene dicitur.**

Ad maiorem evidenciam cor p̄
hic dicitur dicitur quod dicitur decipit
nata et de nata plenis liq̄
plena in tractatu de corpore ana-

thama dicitur. Dicitur ergo q̄ epas ead
melancholicus sanguis coloris accipit ru-
bentem licet ead in p̄ssid aliq̄ hinc vitæ
In tali sanguine altitudo eo q̄ in mellea
ead virtus altitudo hinc ab epate mellea de-
fluat licet galienus hoc negare videat
Epas autem hinc hinc vitæ eo q̄ ead caro ru-
bea sicut sanguis coagulatus. Caro quod
vacua a nervositate sed mellea p̄p̄tatur
vene quod quod q̄ grossiores p̄p̄tatur
et p̄p̄tatur sicut radices carum p̄p̄tatur
res iste autem vene sicut a stomacho et
intestinis medianibus ramis illis q̄ sunt
in epate concavo q̄ p̄p̄tatur epate q̄ sicut
notatur pars autem epate q̄ dicitur dicitur
fragma declinat ab ipso ne motus dicitur
fragma impedit ita q̄ q̄ tractus cor-
pore q̄ in p̄ssid sicut q̄ plana supfluitas
tingit p̄ssid globosum. Epas ead ex
teriori parte rotundum ead ut apte supfluit
coste manuet. Supfluit autem ead me-
brana q̄ p̄p̄tatur ei p̄ssid hinc et con-
firmat ipm ead aliis melleis colligando
ad ipm ead acorde q̄ p̄p̄tatur ei caloris
augmencum et hoc venit apte p̄p̄tatur
q̄ gibba ex parte dicitur fragma sicut
lesat. Ad hinc autem ead epate locus im-
plus in quo dicitur massa tibi attrahi
generatur in sanguine p̄p̄tatur loca talia
in epate quatinus dicitur p̄p̄tatur tibi ma-

aquosam supfluitatem salis agilis quae
in aliqua parte sanguis qui ad rem d' exu-
tatis e' m' m' e' q' supfluitas multa q' t'
impulsum addit Et id illa f' r' e' s' s'
h' e' r' e' n' e' s' R' e' n' e' s' i' g' i' t' p' n' a' p' a' l' i' t' e' r' a' c' t' i' o' n' e' s'
sunt ut sic opaco vesice melior et per-
fectior et quia opaco remd et vesice h'
dimissio ad h' de n' a' quoniam m' e' b' r' o' s'
supra id m' t' i' o' r' i' d' s' i' c' u' t' d' e' d' y' a' s' i' n' g' m' a' t' e' e' t'
m' q' u' l' u' s' d' d' a' l' y' s' n' o' a' u' t' q' d' h' a' t' a' l' h' a' b' s'
vesicam nec dedit n' a' vesicam m' s' t' i' m'
a' u' t' i' b' u' s' s' a' n' g' u' i' e' h' n' a' b' s' A' n' d' e' m' q' a' u' t' q'
o' m' n' e' a' t' a' l' h' n' s' p' u' l' m' o' s' m' u' l' t' i' d' s' i' c' u' t' e' t' m' l'
t' u' p' o' t' a' t' i' n' d' i' g' e' t' e' m' a' b' o' n' o' s' i' c' a' t' o' s' e' d'
h' u' i' d' o' m' u' l' t' i' d' p' l' u' s' q' s' i' c' a' t' o' h' a' n' c' a' u' t' h' u'
d' i' t' a' t' e' m' t' o' t' a' n' o' n' e' m' e' t' o' t' a' d' m' e' c' o' r' p' o' r'
u' a' i' m' e' b' r' o' s' e' d' e' t' i' m' a' d' h' o' c' u' t' m' e' t' e'
a' t' a' b' u' s' p' o' s' s' i' t' f' l' u' e' r' e' p' m' p' u' c' a' t' e' e' t' p'
v' e' n' a' s' s' u' b' t' i' l' e' s' e' p' a' t' e' t' S' i' e' m' q' u' i' t' o' n' t'
a' d' m' e' b' r' a' e' f' f' i' c' i' e' n' t' a' q' u' o' s' a' m' f' l' a' t' a' s' i' c' u' t'
s' i' c' m' e' b' r' a' r' e' p' o' s' a' r' e' m' p' a' e' n' c' i' a' d' a' p' p' t' i'
e' r' g' o' h' a' n' c' h' u' i' d' i' t' a' t' e' p' o' p' a' e' t' a' d' v' e' l' i' t' a' t' e'
s' e' p' a' r' a' d' c' o' r' p' u' s' a' t' a' l' i' d' a' g' o' b' l' o' i' g' i' t'
e' p' a' a' s' a' q' u' o' s' a' n' g' u' i' s' a' d' m' e' m' e' t' a' d' m' e'
b' r' o' s' d' i' r' i' g' e' t' e' p' p' t' i' u' t' a' p' m' t' r' a' h' e' p'
r' e' n' e' s' a' d' v' e' s' i' c' a' m' p' p' t' e' r' q' u' a' d' n' e' e' s' t'
v' e' s' i' c' a' m' m' o' m' a' t' a' d' c' o' r' p' u' s' q' p' u' l'
m' o' n' e' h' n' t' s' a' n' g' u' i' d' s' i' c' u' t' s' u' p' i' u' s' d' i' x'
i' m' q' s' i' c' u' t' v' e' r' o' c' a' r' e' n' s' p' u' l' m' o' n' e' c' a' e' t'
v' e' s' i' c' a' e' s' q' h' o' c' a' t' a' l' n' o' r' e' a' p' i' e' a' q' u' e' d'
i' m' p' a' t' u' q' u' i' f' a' c' i' a' t' f' l' u' e' r' e' a' l' i' u' d' s' e' p' o'
t' i' u' s' m' a' b' i' t' e' m' p' t' i' m' e' d' s' i' c' u' t' a' u' c' e' s' e' t'
p' i' s' t' e' s' e' t' e' a' q' s' u' e' a' m' i' l' o' s' c' o' r' p' u' s' d' i' a' l'
a' u' t' h' n' s' p' l' i' m' a' s' a' u' t' s' q' u' a' m' a' s' a' u' t' c' o' r'
t' i' c' a' m' d' u' r' a' n' o' h' e' v' e' s' i' c' a' m' p' p' t' e' r' p' o' t' i'
s' u' p' u' c' i' t' a' t' e' e' t' q' u' i' a' s' u' a' a' q' u' o' s' a' s' u' p'
f' l' u' i' t' a' s' a' d' t' r' e' s' t' i' t' a' t' e' s' i' c' a' e' t' s' a' l' s' a' q'
i' n' i' p' o' e' t' r' a' n' s' i' t' m' p' l' i' m' a' s' e' t' m' s' q' u' a'
m' a' s' e' t' m' e' c' o' r' t' i' c' e' s' a' b' h' y' s' t' a' m' e' e' x' p' i'
t' o' r' t' i' c' a' q' u' i' p' u' l' m' o' h' u' i' q' a' u' t' i' e' m' a' x' i' m' e'
e' c' a' r' n' o' s' a' e' t' s' i' n' g' u' i' e' s' e' t' s' i' m' i' l' i' s' p' u' l'
m' o' n' e' v' a' c' e' e' t' a' u' t' t' o' r' t' i' c' a' d' u' p' l' o' s'
s' i' t' a' g' g' r' e' s' s' i' v' i' d' e' l' i' c' i' t' e' t' a' q' u' i' a' p' u' l' m' o'

torruce aggressus maior e' qua' f' i' s' s' a'
s' a' e' d' e' b' e' a' t' p' p' o' r' t' e' s' u' i' c' o' r' p' o' s' h' u' i' q' a' u' t'
e' a' e' q' r' e' m' e' c' o' r' p' o' s' e' u' s' m' e' t' r' a' v' a' l' d' e'
p' r' i' s' s' a' m' q' u' a' d' t' r' a' n' s' i' t' e' h' u' i' d' i' t' a' s' n' o' p' t' e' d'
p' o' t' i' u' s' p' e' a' d' g' n' a' t' i' u' e' t' a' u' g' e' t' a' d' e' r' s' t' i' m' i'
m' e' t' a' l' i' e' t' n' o' t' r' a' n' s' i' t' m' e' d' s' u' p' f' l' u' a' h' u'
d' i' t' a' s' s' i' c' u' t' f' a' c' i' t' m' a' u' l' u' s' e' t' p' r' i' s' t' i' b' u' s'
e' t' a' l' y' s' s' q' u' o' m' o' s' t' o' r' i' a' u' t' i' b' u' s' e' t' h' a' c' n' e' c'
t' a' t' e' s' i' c' u' t' v' e' s' i' c' a' m' t' o' r' t' i' c' a' u' t' r' e' a' p' i' a' t'
h' u' i' d' i' t' a' t' e' a' q' u' o' s' a' m' s' a' l' s' a' s' i' c' u' t' v' a' s' p' a' d'
d' a' m' e' v' e' s' i' c' e' t' o' r' t' i' c' e' s' i' l' u' e' s' t' r' a' s' e' t' m' a' r'
n' e' i' n' v' e' n' i' t' u' r' v' a' d' e' p' u' e' e' t' r' e' n' e' s' s' t' r'
q' u' i' a' n' o' c' o' l' l' i' g' i' t' m' e' s' h' u' i' d' i' t' a' s' m' s' q' u' e'
a' d' m' a' t' i' a' v' e' s' i' c' e' q' u' a' d' s' u' p' e' h' e' t' t' r' a' n' s' i' t' e' n' o'
p' t' s' u' p' a' p' u' l' s' t' e' s' t' e' s' o' l' i' d' i' t' a' t' e' m' N' u' l' l' i' d'
e' r' g' o' a' m' o' a' t' a' l' h' n' s' p' l' i' m' a' s' a' u' t' t' o' r' t' i' c' a' s'
a' u' t' s' q' u' a' m' a' s' v' e' s' i' c' a' m' h' e' a' u' t' r' e' n' e' s' p' t'
t' o' r' t' i' c' a' d' a' g' g' r' e' s' s' i' o' n' e' m' e' t' m' a' r' i' n' d' C' a' r' o' e' m'
e' o' q' u' a' r' e' n' e' s' m' a' l' y' s' e' a' n' t' a' t' i' b' u' s' s' e' p' a'
m' h' y' s' m' e' a' r' n' e' m' q' u' a' d' e' o' t' e' n' s' i' d' s' u' i' t' a' e'
a' a' i' o' s' i' m' i' l' i' s' e' c' a' r' e' n' t' r' e' m' d' m' h' o' c' q' h' u'
d' u' a' q' u' o' s' i' m' e' o' t' r' a' h' i' t' e' t' s' e' p' a' r' a' p' e' n' a' s'
e' t' s' q' u' a' m' a' s' e' t' c' o' r' t' i' c' e' s' d' i' a' l' v' e' r' o' q' u' a' d'
g' r' e' c' e' a' m' o' r' v' a' c' a' t' n' o' h' a' b' e' t' r' e' n' e' s' s' e'
h' a' b' e' t' v' e' s' i' c' a' m' p' p' t' e' r' s' i' c' u' t' m' o' l' l' i' t' a' t' e' m' o' l'
l' i' a' c' e' e' m' i' l' l' a' e' c' a' u' s' a' q' u' a' t' t' r' a' h' i' t' h' u' i' d' i' d'
a' q' u' o' s' i' m' s' i' m' e' r' e' m' b' u' s' a' d' v' e' s' i' c' a' m' e' t' i' d'
a' m' o' r' n' o' h' e' a' l' i' q' u' o' d' m' e' b' r' i' d' i' c' t' a' r' y' a' l' i' a'
v' e' r' o' a' t' a' l' i' a' h' n' c' i' a' p' u' l' m' o' n' e' s' a' n' g' u' i' e' d'
h' n' t' r' e' n' e' s' s' i' c' u' t' d' i' x' i' m' u' s' N' a' e' m' n' o'
v' t' i' e' r' e' m' b' u' s' m' s' p' p' t' e' r' v' e' n' a' s' e' m' u' l' g' n'
t' e' s' p' e' r' q' u' a' s' t' r' a' h' i' t' a' d' c' o' n' d' u' c' t' o' r' s' s' u' p' f' l' u' i'
h' u' i' d' i' p' v' e' s' i' c' a' m' q' u' o' m' i' b' u' s' a' u' t' r' e' m' b' u'
p' f' i' n' d' i' t' a' s' q' u' e' d' a' e' s' t' e' t' f' o' r' a' m' e' p' p' t' o' r'
a' b' i' m' u' l' t' i' t' u' d' i' n' e' e' t' e' t' m' e' l' i' u' s' a' d' i' p' a' s'
s' e' a' u' t' a' t' e' s' t' r' a' h' i' t' v' e' r' m' a' C' i' t' a' t' e' a' u' t'
r' e' m' s' i' m' i' l' i' s' e' c' a' r' e' n' t' r' e' m' d' v' a' c' a'
e' t' s' u' t' r' e' n' e' s' v' a' d' e' d' u' r' i' p' l' u' s' q' a' l' i' a' m'
b' i' a' v' e' m' u' s' l' e' d' a' n' t' a' b' a' c' u' m' e' v' i' m' e' e' t'
v' e' v' t' u' s' t' r' a' h' e' n' d' i' m' a' g' i' s' m' e' i' s' o' f' u' e' t'
r' e' n' e' s' a' u' t' h' o' m' i' n' e' m' h' a' c' r' e' m' b' u' s' v' a' c'
t' e' a' s' s' i' l' a' n' t' q' s' u' e' a' c' s' i' s' i' m' e' a' p' p' o' r' t' e' e'
m' u' l' t' r' e' m' b' u' s' p' u' l' s' n' o' s' i' m' e' e' o' c' a' r'
n' e' s' u' p' f' i' a' c' i' l' a' u' s' s' e' d' p' o' t' i' u' s' v' a' l' l' i' c' u' l' o' s' i'
n' o' e' q' u' a' l' i' s' m' o' t' i' u' e' s' u' p' f' i' a' c' i' s' i' c' u' t' r' e'
n' e' s' o' m' n' i' e' e' t' a' l' i' o' r' s' q' u' a' d' r' u' p' e' d' i' d' p' p' t' e' r'

ppter quod caa dolor remi hominis difficilis
 est curatus eo ipa infirmitate ca diffundi
 et q in multo remi et distinct adnuce
 per angulos sufficere eo q qm uiuat in
 na parte uiuame no transe mala partem
 via aut uenalis q pcedit a uena magna
 q dicitur agillo. epat ad renes no dicit ad
 pfindicere remi sicut inuenit moctus e
 pat si em ibi est inuicem m aduic m
 ueniet ibi coagulata amplius aut eo q
 rano pfindi remi exeat due uene mibus
 no inuenit sanguis et puenit ad uescia
 Et hoc sicut dicit et fortes eo q p ipas
 decurrit uena acuta alie cura que ex
 ut amio uena q adortu uocant ad ve
 sciam q caa ppter eand cam dicit sicut et
 fortes et sicut dicit sic due uene p has
 hudo uiae supfluitas huana exeat a
 uena magna ad renes Et q alias depor
 tet h humiditas ad uesciam ad huc aut
 in remibus inuenit fex p colamit ad se
 hnditas q sic in remibus ppter quod est
 in quibusda ualibz multat decolacoe huc
 indigentibus pfindicere remi maior e
 q in alijs Et h est est causa quod re
 nes plus fatent q alia membra miora hu
 ditae uero supflua exat q comedio re
 mi et uadit in anas uiridies quo usqz
 pueniat ad uesciam q sicut uie dicit et
 fortes ppter cam q dicitur h ergo e ca
 uescia remi amplius aut in remibz p
 ututes trahendi aquosid hndid et expe
 lendi ad uesciam hentes no et substantiae
 corp amplius aut ren dexte alior e
 uene sinistro in ambz renes hntibus Et
 huc ca e duplex Una quide motus trac
 tus qui e ex parte dexte e fortior et
 ro ren in quo dicitur e huc motu e alior
 motus et nalis facit anam et locid ambz
 mebus in parte dexte ad supius in
 sinistra aut in qua deficit anrus decli
 nat ad m fuis Quis pgnit e q h dicitur
 palpebra dexte ad supius igit e alior
 ten dexte q sinistro q utute dexte
 supius attrahit sicut in palpebra alia
 aut ca ueniar est q epat e m dexte
 et tale facit renem et dco elauit en in
 ambz em aualibus renes hntibus epat

tangit remi dexte amplius aut me
 mbus e multo sepi plus quod malys me
 bus ppter colamit aquos supfluitas
 in quo e pinguis quod est ex aquos sang
 genatio Sanguis igit aquos hnt digita
 qui remanet ibi quia mpinguedine et
 rylid sicut em mabus rylid obust
 omis e tunc ita in humoibus decet
 epate supflua ipas ad renes dicitur est
 pinguedo et rylid Et mior q tunc
 mpinguedine remanet aliquid calid
 qui egit diu mea q p usum mductus
 q tunc e acutus e pinguedo leuis et fla
 mabilis et sup nacas liquidus m ipa
 in sicut remi no e aliquid pinguedo
 eo q sicut decerne spissio quod sit aliqua
 suba alioris mior mioris Et sicut p
 guedo est contra corp remi curat ad
 ipas si tale sit ual quod heat pingu
 dine Si aut fuit tale q heat sepi circa
 dicit sepi uel rylid seposum ipas re
 nes Supius aut dicit mter rylid et
 pinguedine est assignata ten tamen
 dexte mior habet eo q e calidior et
 plus dissoluit pinguedo circa se gna
 tam multa ergo pinguedo hnt re
 nes ppter cam dicit amp aut ppter sa
 lutem fuit curat remi ppter remi
 curatam eo calidior renes ergo p ex
 altimis mebris mior in hntibus renes
 Et mior no cent calidi no trahent hu
 ditatem Et indigent magno calore
 et ppter eand cam parte corp q est
 ex parte dexte est multo carnosu et
 calida carne sic exoptat mebris mior
 tu cordis consistit In plure aut
 parte dexte m fuis no e caro multa in
 fuis eo q ibi pinguedo remi fatis ap
 paret amplius aut qm membris est
 pinguedo multo q suabit calore et ro
 ren distinguit et dicitur dicit hndid bo
 na digoe eo q mpinguedine e uolictu
 calor qui e digens humore hnt ergo
 e causa q renes multo pinguedo e
 amplius aut sicut iam paulo an dicit
 in ambz aualibus dexte ren mior
 est pinguedo q sinistro et e caa

aliorum eo qd natura membrorum in parte deo
deonatur leuor e eo calore maior et ma
ioris motus Motus aut per calorem
e dissolues et contradicit virtuti coagula
tione pinguedinis eo qd pinguedine displ
uit Melius igitur na intendunt tangit
circa renes multu pinguedine ppter cas
pnductas aduice aut hoc hnt accidens
hu qd qn pinguedo circa quatuor circa renes
gaxit multu ~~causa~~ motu eo qd ouise
st hndid aut valde sicut multitudo la
ne sue ostendit et molliacis qn hndis go
autibus pinguedo qd ex a quosior mat
sanguis est multu hndid et facile putre
scit et corrumpit et hoc ind multiplicata
huc interfacit aut Amplius aut dolores
accidit rebus eo ventostate et hnd
sunt sicut modio vni et eud Cu em
dolore e infinitas qd sngit mopolacione
renu ppter quod dolor ead reud e man
ba valde nocens et afflictus Et qn aug
mentat dolores renu cito ducit ad morte
Surgit aut hoc subtilis ventostas ex
hudo vaporante qn accidat e calido
pingu et qd subtilis ventostas ptingit
ad par et ad car et corrumpit par et
extinguit car et sic motu autalia et
papie aues pinguedo em qd e membr
alijs autalud no e multu spissa nec e stis
spissitudm pinguedinis aut eo qd hndid
coagulat magis e confectio pma ead
pinguedo aut maior e pinguedine ali
ord autalud et cito impregnant aues circa
renes et i spissat pinguedo circa renes
ppter quod membris accidat hnditas
comburit et vaporat in ventostate sicut
subtilem et penetrans et ex huius ventos
tatis dolore morit auis transi ex parti
tate ventostas p vena magna et ad
artij et ad cor puenit eo qd oho venarid
eas succedentes rems reud usq ad cor
guntat et sic extinguit aues dicitur
e ergo dedispone cordis nali et ep ut
et renu et splems et dicitur p causa
phice horu membrorum qd licet sint mto
ra tm sic sepa ab mucem

Capitulum 9° de dyastagnate na et na
alijs tela que st in corpore

¶ Vnt aut de dyastagnate ddi
cend' dicitur aut ppter qd
aut qd quid' hanc' ppter dy
astagnate vocant intellectus
et hoc no e apud nrm s' mone qui latiq
e ad poaus apud s' mone grecu et arabu
qui intellectus vocant virtute dignitudo
et hoc nome e equiuocum sumptu ad d' mone
q' facit dyastagnate inter p' d' et m' d' et
ad d' mone q' facit intellectus intelligibily
dicit ergo hoc mo intellectus p' d' dyastag
nat' q' m' d' lectu eo qd distinguit cor et
pulmones q' p' m' d' h' d' regios p' m' d' d' d'
¶ Vnt ergo aut h' p' d' m' d' sicut et cor
et par p' d' ergo dyastagnate e m' d'
cor et ventus eo qd na intendit q' d' d'
cor q' e p' d' aut sensibily sine acca
ombus in firmitate q' cito forte veniet
eo vaporate abas ventus dicitur eo
ocasionibus coti scas eo calore aut si
gore accidentalibus acris accidant' p' d'
hoc na apparuit hoc m' d' sicut m' d'
an m' d'
bloria et s' d' d' et ignobiliora in s' d' d'
¶ Melius aut supra p' d' que d' d' d'
omnes bone opacones aut ad m' d' d' d'
p' d'
ut ex huius hanc' abis s' d' d' d' d' d' d'
ergo causas factu p' d' d' d' d' d' d'
vies quidem e carnosior in extremitatib'
suis ubi gungit alijs m' d' d' d' d' d' d'
q' d'
et subtilis Sic em magis gungit exten
sionem p' d' et magis auuat cor quod e
p' d'
h' d'
eius signu p' d'
q' d'
humore calidit ab m' d' d' d' d' d' d'
mutata sicut vaporabit ad caput et im
tabit sensu et intellectu s' d' d' d' d' d'
tellectu sicut ad sensu et p' d' d' d' d' d'
em m' d'
organu eo qd nullu corpis d' d' d' d' d'
p' d' d'

et ideo aliae intellectus manifesta alia
 cone aliam hoc igit accidens et similia
 plant q aliam humore corrupto partes
 trahit ad regionem spualud qui ad sede
 aialud virtutu vaparans subitit et
 disturbat opacoas aialud virtutu Non
 pducant e causa q carnaas inextremis
 mota costas e pices et in medio tenuis
 ut afortet inextremis et in medio qit
 spualibus sed etia ca e q humois attrac
 ti in nutimenta pauu puenit ad mediu
 quale spualia velocius spissis et barant
 ad extrema aut respicet et adnuat et is
 inextremis plus nutus magis appis
 fatur h aut genitissimud e sicut dionys
 q s in medio eet carnosu calida multa
 attrahet illuc hndicat et destruet pua
 lud opacoas pices em calefactu subito
 mutat sensu et respicit tantu corpus
 ingaudiu uel tristitia eius signu e hilla
 q sit intactu leui pices pibus em subito
 sequit tactu tele eo q p ipm tela moue
 motus em talis acutit pices et calefac
 tus ex motu pices diffundit spm et
 respicit et tuc mutat intellectu qui q
 tnebat spm corpus et videt homo et
 mgye q no p videnda visu mordmato
 inque multa exustio spm et multadis
 plucio nervoz exalare diffud mips q
 aut plus homo hndi trallitoe mutat
 causa e quia pollem hie valde tenuis et
 carne subtilis et tactu et is nullu aial
 videt nisi homo distillat em adduat
 bone rsum ex tali motu et maxime ex
 motu pellis vicine subastellibus locis
 eo q ibi mouet partes unde etia opua
 ti sunt quidd q si homo puaa sue volueh
 in locis illis no doleret sed visus accidet
 ei ppter trallantem exustione exatatio
 et hie quidd fino em similiar e q fino
 hesiodostas dicentiu caput homis ali
 qn loqui p patione acapite admeru
 em inter mirabilia roms dicit tale dno
 ipse fabula hie aut fino in archidia e
 dicit et susceptus e qm em nunc roms
 audientibus multa locutio fuit huius
 aut finones mphyi falsi sunt nullu
 em omno finone acapite sepiu acana
 et pulmone possibile e coire Neqzors

possibile e q finone alij sine motu pul
 mams Boptu e etia apit grecos et
 barbaros apit quos multi decollant q
 mgy accidit aliquid talud mptibus eoz
 illa na aialud no vident ex motu pices
 p spissitudinem su caru et et is q n
 sic nallie respicit sicut homo motu aut
 carnis et respicet deloto ad locu p q cap
 tis denuticam est possilis exmpetu spm
 corpus respicet ppter quod etia aial ca
 rens sanguie simlud qnd mebrum et
 visosa hndicat longo viuit tpe post
 caput truticam eius cam malys locis
 libroz nallud assignat Sic ergo cause
 ppter quas sunt mebra singula miora
 detate p oppt aut pice q nte e q
 omia miora mebra panam mris venaz
 conuenit ad ipu humor em abalis con
 dit deo extrematibus qui coagulat et
 format in mebra sicut ppter quod omia
 mebra miora sanguia vident et
 q similia et in hoc diuersim hura nar
 amebria alye corpus amplius aut aud
 mebra miora creant mtela otincto
 ipu indiget em ad su qsuatam coop
 toris leui qualis e na tele ita ardely
 q pit tela forte et spissa ad hoc ut
 non defualu pucut occasibus made
 tibus in eam et no sit carnosu ne hu
 mates supfluos trahat ad mebra et
 q sit tenuis et leuis ne melius excaag
 gramet et auere q ab ea trahat
 Inter omia aut mebra miora fortodes
 et plures p tele carcha et cordis eoz
 ista duo mebra ppter nobiles opacoas
 suas et ppter molliat q e mcerbra
 indigent multa custodia In ipis em
 papue e virtus ante amplius aut i
 corzabz quoruud aialud omia p mebra
 miora et in quibusd non p omia qm i
 quibusd quod suscipit abud et melius
 quod e pnapud vite et digoms et
 sensu simul et pta e melius per quod
 emittit supfluitas pterois iam em i
 in has dionys q melia p mitalibus
 et ppter quos cas mebra aut q r mte
 quide et et opone quocut in quibusd

atibus in melle et diffinere duffiam
Quida enim cum aialud non vno se non et
diffinere et simile e de mebris alijs
Spar aut in quibusda aialud e fiffid multo
fiffid et in quibusda nullidhe alijs fiffid
procapue piffid et aialud quadrupedid o
uanau m hoc q color epate est ficut calo
epate piffid et aialud aialud ananau que
dionna Ca aut huius e q auces se bone
reppnacionis et louis et diffilue facile ad
est meas nec e in eis multid supflud
malid quod no cito diffoluat ppter quad
eada multa aialud felle carent Spar et
qremens e bantati qplex iome capis
et fanteati hanc em pum qplemte et
pffecus e in fanguie bano procapue Spar
vo est multa fanguis et car Est em
proter car plura fanguis amibus alijs
maioribus mebris Color em epate aialud
et piffid et aialud ananau est vnu
in maior parte ficut dionna Spar in
aliquo aialud est valde malid eo q
illa male qplexiamis fme ficut e epate tor
tuce et cotru et fli plia mgnibz fuis
Splen ad aialud hanc carma et vngu
las fiffas ficut e auces rotuda et pte
e gnate moue et capra mff accidit
pffid elongat ex accidentali augmto splems
et capis ad qnitate splems vante Splen
aut am aialud hanc multas fiffid
mpedibus languis e ficut para homis
et camis Sed splen aialud hanc falcas
medius e inter istas duas mgnate ficut
splen capu afim et mudi mff hoc fat p
accidens alijs ficut dionna Nec hnt
ista mebra dnam mcoribus aialud imag
mudme uel qnitate fm Sed dnt ead
m fca qm quoda se extra et quoda in
tra eo q na quoda qntat ad vems
Et hoc apptz muis eo quoda aialud non
et hoc fme extra Quoda aut fme fu
pms et quoda mffis ficut pualia et
vitalia et aialud fupms fme et miffina
et nalia p mffis Quoda aut se dex
quoda fm ftra q licet m figna no dif
ferant magna fm hnt dnt miffate mo
tua eo q dextera nobilitate se fm ftra

**Tractatus 29 aialud tredecim lib' de m
testibus Cam pmo de diffioe ventris et
mno ventru et duffite ventris aialud**

Uterius aut m corde p piete
dra fagnat e venter i toyib;
aialud quonda et macalib;
q p fignat hntibus ventre p
in fine illius mcoribus; vero vffifigo
venter fca p os est applicat ad are p
ventre aut q m vno loco vato lotu m pto
abus recipit addigend' diffpant mteffid
vno uel multiplex p m duffitate ne
aialud q m fca e aut ex antedict' q
no e aliquid mebru istas q no se ppter
abid Nam em e ut digerat abid p
mff digerat non p fuffi acupare hnt
ditas abid aut et fuffluatatis mvalis
et m pua no fme vno mo To apptat
quoda istas mebris q ad recipiend'
abid quoda aut ad abid recipi et q
dam ad recipiend' fufflud in pua quod e
reiciend' apptz em quodlibet pcedit hnt
mebru m quo se retentat in loco fuo qnag
tamen est vde hys leguan' vbi tractabit
de abis aialud et de qnate mebris fme
hic em non m pma mff cam mebris Con
siderans ergo nuc duffitate ventris a
mualud et duffitatem mebris qnate digi
abi Magnitudo em et figna ventris
p m aspectu no e amia diffpans in mo
pfer aialud p paucus aial hnt dentes
moraq mandibula et hnt fanguis et ai
hoc genans aial p m fite he amia ventre
ficut homo leo camis et cca hys fme q
fme m p mffibus multoq digitoz Simile aut
hys mventre e aial hnt falcas ficut q
muly et afina et aial hnt mduo fiffid vi
gula Et ad hoc in vtraq mandibula dentes
hnt ficut porcus he em amia vno et
q vna mo hnt ventrem aial aut tuq
abus q m mff lignea et p mofa quod
videlicet extremitates arbor radices
et ramustulos paut capra he plines
ventris dico aut receptaculo ventris
e m quo recipit abid am p m p m m m
p m m fepar Tale aut aial e et ramich